

P O L S K A
I Z B A
INŻYNIERÓW
BUDOWNICTWA

Warszawa, dnia 13 maja 2026 r.

Krajowa Rada
ZD.050.7.2026

**Wydziały Architektury i Budownictwa starostw
powiatowych oraz urzędów miast na prawach powiatu
Powiatowe Inspektoraty Nadzoru Budowlanego**

***Dotyczy:** wykładni przepisów określających właściwość projektantów przy projektowaniu budowli ochronnych, w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych.*

**STANOWISKO
Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa
w sprawie osób uprawnionych do projektowania budowli ochronnych**

Szanowni Państwo,

Polska Izba Inżynierów Budownictwa (dalej: „**PIIB**” lub „Izba”), działając na rzecz jednolitego stosowania prawa, ochrony bezpieczeństwa publicznego oraz poszanowania ustawowych kompetencji osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, przedstawia stanowisko dotyczące projektantów uprawnionych do projektowania budowli ochronnych – schronów, ukryć i miejsc doraźnego schronienia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych. Celem niniejszego stanowiska jest ujednoczenie praktyki organów administracji architektoniczno-budowlanej oraz organów nadzoru budowlanego w zakresie projektowania budowli ochronnych po wejściu w życie ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych.

Wprowadzenie do procesu inwestycyjnego definicji budowli ochronnej – kategorii obiektów budowlanych nowej, a jednocześnie szczególnie istotnej z punktu widzenia bezpieczeństwa ludności – wymaga wczesnego ukształtowania prawidłowej praktyki kwalifikowania uprawnień budowlanych niezbędnych do zgodnego z prawem projektowania budowli ochronnych.

Wpływa to bezpośrednio na sprawne prowadzenie postępowań administracyjnych oraz zapewnienie, aby projekty budowli ochronnych powstawały w warunkach zgodnych z ustawą, w tym były sporządzane przez projektantów posiadających rzeczywiste kompetencje zawodowe w tym zakresie.

I. Stanowisko zasadnicze

Polska Izba Inżynierów Budownictwa stoi na stanowisku, że wejście w życie ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych

nie zmienia zakresu kompetencji projektantów określonego w obowiązujących przepisach oraz w wydanych na ich podstawie uprawnieniach budowlanych.

Budowle ochronne mogą być projektowane przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia budowlane, których zakres określa ustawa Prawo budowlane.

Znajduje to potwierdzenie w przepisie art. 92 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej regulującym projektowanie i budowę obiektów zbiorowej ochrony.

Zgodnie z tym przepisem:

1. Obiekty zbiorowej ochrony projektuje się i wznosi w sposób zapewniający spełnienie warunków określonych w przepisach techniczno-budowlanych wydanych na podstawie [art. 7 ust. 2](#) lub [3](#) ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, a ponadto warunków technicznych, warunków technicznych użytkowania i warunków technicznych usytuowania, których spełnienie jest konieczne dla zapewnienia pełnienia funkcji obiektów zbiorowej ochrony.

2. Warunki techniczne budowli ochronnych obejmują w szczególności odpowiednią wytrzymałość, rozwiązania z zakresu bezpieczeństwa pożarowego, wentylację, rozwiązania ewakuacyjne, zaopatrzenie w energię i wodę, odprowadzanie ścieków i rozwiązania służące przetrwaniu osób znajdujących się w budowlu ochronnej. Szczegółowe warunki techniczne mogą być określone przez odwołanie do odpowiednich Polskich Norm.

3. Warunki techniczne usytuowania obejmują w szczególności określenie odległości obiektów zbiorowej ochrony od innych obiektów budowlanych.

4. Warunki techniczne użytkowania obejmują w szczególności określenie pojemności i wyposażenia budowli ochronnej.

5. Budowle ochronne w miarę możliwości projektuje się jako obiekty o podwójnej funkcji, w sposób umożliwiający ich wykorzystanie zgodnie z potrzebami właścicieli lub zarządców i gwarantujący spełnienie funkcji budowli ochronnej.

Przepisy powyższe, poprzez odwołanie do przepisów Prawa budowlanego, wskazują jednoznacznie, że w obowiązującym porządku prawnym **nie istnieje odrębna specjalność uprawnień budowlanych przeznaczona wyłącznie do projektowania budowli ochronnych**, a funkcja ochronna stanowi jedynie wymóg dodatkowy względem wymogów ogólnych Prawa budowlanego.

Zamknięty katalog specjalności uprawnień budowlanych został określony w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane i obejmuje specjalność architektoniczną, konstrukcyjno-budowlaną, specjalności inżynierskie oraz specjalności instalacyjne.

W konsekwencji również przy projektowaniu budowli ochronnych właściwość projektanta należy ustalać każdorazowo, tak jak przy projektowaniu każdego obiektu budowlanego, według **rodzaju obiektu budowlanego** oraz **zakresu opracowania projektowego**.

Próby przypisywania całości projektu budowli ochronnej jednej tylko specjalności nie znajdują podstawy w przepisach i prowadziłyby do faktycznego ustanowienia pozaustawowej zasady wyłączności, sprzecznej z art. 14 i art. 15a Prawa budowlanego.

II. Podstawa prawna stanowiska

1. Ustawa o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa

Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa wyraźnie rozróżnia zakres wykonywania zawodu architektów od zakresu wykonywania zawodu inżyniera budownictwa.

Wykonywanie zawodu architekta zostało powiązane z projektowaniem architektonicznym obiektów budowlanych i ich przestrzennego otoczenia, natomiast wykonywanie zawodu inżyniera budownictwa obejmuje projektowanie obiektów budowlanych, ich realizację, sprawowanie nadzoru nad procesem ich powstawania oraz utrzymanie tych obiektów.

Z punktu widzenia systemowego oznacza to, że ustawodawca **nie traktuje żadnego obiektu budowlanego, w tym budowli ochronnej, jako sfery zastrzeżonej dla jednego samorządu zawodowego**, lecz jako obiekty wymagające współdziałania właściwych specjalności technicznych – analogicznie jak każdy inny złożony obiekt budowlany. Odmienne stanowisko naruszałoby w szczególności przepis art. 15a Prawa budowlanego.

2. Art. 15a Prawa budowlanego – zakres specjalności

Art. 15a Prawa budowlanego w sposób precyzyjny określa zakres kompetencji poszczególnych specjalności uprawnień budowlanych:

- **specjalność architektoniczna bez ograniczeń** — uprawnia do projektowania w odniesieniu do architektury obiektu;
- **specjalność konstrukcyjno-budowlana bez ograniczeń** — uprawnia do projektowania konstrukcji obiektu;
- **specjalność inżynierska mostowa bez ograniczeń** — uprawnia do projektowania drogowych obiektów inżynierskich oraz kolejowych obiektów inżynierskich, w tym tuneli liniowych oraz nadziemnych i podziemnych przejść dla pieszych;
- **odpowiednie specjalności instalacyjne** — uprawniają do projektowania sieci, instalacji i urządzeń telekomunikacyjnych, cieplnych, wentylacyjnych, gazowych, wodociągowych, kanalizacyjnych, elektrycznych i elektroenergetycznych.

Już z samej struktury powyższego przepisu wynika, że **budowla ochronna, tak jak każdy obiekt budowlany, nie może być prawidłowo kwalifikowana w oderwaniu od jej rzeczywistej postaci technicznej**. Każdy z wymienionych zakresów specjalności odpowiada określonym elementom obiektu budowlanego i nie może być zastępowany kompetencjami innej specjalności bez wyraźnej podstawy ustawowej.

3. Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej

Powyższą wykładnię wzmacniają przepisy ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, która definiuje **schron** jako budowlę ochronną o konstrukcji zamkniętej i hermetycznej, wyposażoną w urządzenia filtrowentylacyjne lub pochłaniacze regeneracyjne, a **ukrycie** – jako budowlę ochronną o konstrukcji niehermetycznej.

Za budowle ochronne można uznać wyłącznie takie obiekty budowlane, które spełniają – albo po przebudowie lub dostosowaniu mogą spełniać – warunki techniczne, warunki techniczne użytkowania i warunki techniczne usytuowania konieczne dla zapewnienia funkcji obiektu zbiorowej ochrony. Decyzja o uznaniu może dotyczyć również planowanego obiektu budowlanego.

Oznacza to, że ustawodawca wiąże budowlę ochronną przede wszystkim z **parametrami technicznymi, odpornościowymi i eksploatacyjnymi**, a nie z formalno-architektoniczną kategorią obiektu. Tym samym właściwą reakcją na wniosek projektowy jest analiza jego rzeczywistej treści inżynierskiej.

4. Rozporządzenia wykonawcze

Również akty wykonawcze potwierdzają jednoznacznie techniczny i wielobranżowy charakter projektowania budowli ochronnych:

- **rozporządzenie w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych** stosuje się przy projektowaniu, budowie, przebudowie oraz zmianie sposobu użytkowania budowli ochronnych;

wymaga uwzględniania zasad wiedzy technicznej i Polskich Norm oraz wprowadza kategorie odporności ukryć i schronów m.in. na zagruzowanie, odłamki, ostrzał, falę uderzeniową, wstrząs, pożar i skażenia;

- **rozporządzenie w sprawie kryteriów uznawania obiektów za budowle ochronne** odwołuje się do takich parametrów jak warstwy ochronne, odporność na oddziaływania quasi-statyczne, konstrukcja zamknięta i hermetyczna, filtrowentylacja oraz mocowanie wyposażenia;
- **rozporządzenie dotyczące miejsc doraźnego schronienia** wymaga uprzedniej oceny stanu technicznego obiektu i jego instalacji, a następnie opracowania dokumentacji określającej zakres rozwiązań niezbędnych do przystosowania obiektu do funkcji ochronnej.

Wszystkie wskazane wyżej zagadnienia stanowią **klasyczne zadania projektowania konstrukcyjnego, inżynierskiego i instalacyjnego**, a nie projektowania architektonicznego w rozumieniu art. 15a Prawa budowlanego.

5. Sposób prowadzenia projektu — art. 20, 34 i 35 Prawa budowlanego

Sposób prowadzenia projektu budowlanego rozstrzyga samo Prawo budowlane:

- **art. 34** przewiduje, że zakres i treść projektu budowlanego uwzględniają warunki ochrony ludności w przypadku budowli ochronnej lub obiektu projektowanego w sposób umożliwiający zorganizowanie w nim miejsca doraźnego schronienia, a uprawnienia budowlane do projektowania w odpowiedniej specjalności uprawniają do sporządzania projektu budowlanego **w zakresie tej specjalności**;
- **art. 20** nakłada na projektanta obowiązek zapewnienia udziału osób posiadających uprawnienia budowlane do projektowania w odpowiednich specjalnościach oraz wzajemnego skoordynowania ich opracowań;
- **art. 35** zobowiązuje organ administracji architektoniczno-budowlanej do zweryfikowania, czy projektant i projektant sprawdzający posiadają **odpowiednie uprawnienia budowlane** oraz aktualną przynależność do właściwej izby samorządu zawodowego.

Z powyższych przepisów jednoznacznie wynika, że ustawa **nie daje organowi podstawy do wprowadzania pozaprawnej zasady**, zgodnie z którą projekt budowli ochronnej mógłby być w całości przypisany jednej tylko specjalności. Przeciwnie – ustawodawca wprost zakłada wielobranżowy charakter projektu i powierza projektantowi (bez wskazania specjalności) obowiązek koordynacji opracowań w poszczególnych specjalnościach.

III. Wnioski szczegółowe

Mając na uwadze przedstawione obowiązujące regulacje prawne, Polska Izba Inżynierów Budownictwa formułuje sześć wniosków szczegółowych, które powinny stanowić podstawę jednolitej praktyki organów.

1. Schrony i ukrycia będące samodzielными budynkami albo częściami budynków wymagają projektowania w podziale na właściwe zakresy branżowe. Zakres architektury obiektu należy do specjalności architektonicznej. Zakres konstrukcji obiektu – w tym przegród ochronnych, płaszczyzn ochrony, nośności przy obciążeniach wyjątkowych, wzmocnień, zabezpieczeń otworów oraz oddziaływań od zagruzowania – należy do specjalności konstrukcyjno-budowlanej. Zakres filtrowentylacji, wentylacji, instalacji wodnej, kanalizacyjnej, elektrycznej, teletechnicznej i pozostałych instalacji należy do właściwych specjalności instalacyjnych. Sam status schronu lub ukrycia nie przenosi całości projektu do specjalności architektonicznej; zasadnicza treść techniczna

takiego projektu należy do specjalności reprezentowanych przez samorząd zawodowy inżynierów budownictwa.

2. Kondygnacje podziemne, piwnice i garaże podziemne projektowane lub przystosowywane w sposób umożliwiający organizację miejsc doraźnego schronienia muszą być oceniane według rzeczywistego zakresu ingerencji projektowej. Ustawa nakazuje projektować takie kondygnacje w budynkach użyteczności publicznej, budynkach mieszkalnych wielorodzinnych oraz w garażach podziemnych w sposób umożliwiający zorganizowanie w nich miejsc doraźnego schronienia, jeżeli nie przewidziano w nich budowli ochronnej. Rozporządzenie w sprawie miejsc doraźnego schronienia wymaga sporządzenia oceny stanu technicznego obiektu i jego instalacji – czynności, której z uwagi na jej charakter **nie może wykonać osoba nieposiadająca uprawnień budowlanych w specjalności konstrukcyjno-budowlanej oraz w odpowiednich specjalnościach instalacyjnych**. Dalej rozporządzenie wymaga sporządzenia dokumentacji przystosowawczej, zapewnienia odpowiednich wyjść ewakuacyjnych i zapasowych, zabezpieczenia przed zagruzowaniem, spełnienia szczególnych wymagań dla garaży podziemnych oraz przyjęcia rozwiązań sanitarnych, wentylacyjnych i zasilających. W tej grupie spraw zasadniczy zakres kompetencji członków samorządu zawodowego inżynierów budownictwa obejmuje konstrukcję, instalacje oraz ocenę techniczną obiektu.

3. Budowle podziemne wykorzystywane do celów transportu – w tym tunele i przejścia podziemne – powinny być kwalifikowane według reguł właściwych dla obiektów inżynierskich. Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej stanowi, że budowle podziemne położone w granicach administracyjnych miast, wykorzystywane do celów transportu, projektuje się i wykonuje w sposób zapewniający spełnienie warunków technicznych i warunków technicznych użytkowania właściwych dla budowli ochronnej. Prawo budowlane przewiduje zaś, że specjalność inżynierska mostowa bez ograniczeń obejmuje projektowanie drogowych obiektów inżynierskich oraz kolejowych obiektów inżynierskich, w tym tuneli liniowych oraz nadziemnych i podziemnych przejść dla pieszych. Brak jest zatem jakichkolwiek podstaw do marginalizowania w tym obszarze specjalności inżynierskich, których przedstawiciele należą do samorządu zawodowego inżynierów budownictwa.

4. Wolnostojące miejsca doraźnego schronienia nie mogą być traktowane jako sfera zastrzeżona dla specjalności architektonicznej. Rozporządzenie wprost przewiduje wykonywanie takich obiektów m.in. jako szczelin przeciwlotniczych i okopów, a także z wykorzystaniem żelbetowych przepustów ramowych, rur kompozytowych dużych średnic, kręgów żelbetowych oraz koszy gabionowych. Są to rozwiązania terenowe, konstrukcyjne i inżynierskie. W zależności od przyjętej postaci obiektu właściwa będzie odpowiednio specjalność konstrukcyjno-budowlana albo odpowiednia specjalność inżynierska, uzupełniona o branże instalacyjne, jeżeli przyjęte rozwiązanie tego wymaga.

5. Wszystkie elementy instalacyjne budowli ochronnych i miejsc doraźnego schronienia muszą być projektowane przez osoby posiadające uprawnienia budowlane w odpowiednich specjalnościach instalacyjnych. Dotyczy to w szczególności wentylacji, filtrowentylacji oraz instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych, elektrycznych, elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych. Rozwiązania te nie mają charakteru pomocniczego – w obiektach ochronnych decydują one bezpośrednio o bezpieczeństwie ludzi, czasie ochrony oraz zdolności obiektu do zachowania funkcji w sytuacji zagrożenia.

6. Organy administracji architektoniczno-budowlanej oraz organy nadzoru budowlanego nie powinny utożsamiać budowli ochronnej z wyłącznością jednej specjalności. Powinny natomiast badać zgodność projektu z zakresem właściwych uprawnień oraz kompletność udziału wszystkich niezbędnych branż. Organ ma prawo i obowiązek zweryfikować odpowiedniość uprawnień projektanta oraz jego przynależność do właściwej izby samorządu zawodowego. Nie ma natomiast

podstaw do formułowania pozaustawowej reguły, zgodnie z którą każdy projekt schronu, ukrycia lub miejsca doraźnego schronienia musi być w całości podpisany przez osobę posiadającą uprawnienia w specjalności architektonicznej. Praktyka taka nie wynika z Prawa budowlanego, jest z nim sprzeczna i prowadziłaby do nieuzasadnionego ograniczenia ustawowych kompetencji inżynierów budownictwa, a w odniesieniu do osoby posiadającej uprawnienia w specjalności architektonicznej oznaczałaby w istocie przekroczenie zakresu posiadanych uprawnień budowlanych w rozumieniu art. 15a Prawa budowlanego.

IV. Postulat końcowy

W konsekwencji powyższego Polska Izba Inżynierów Budownictwa zwraca się do organów administracji architektoniczno-budowlanej oraz organów nadzoru budowlanego o **przyjęcie jednolitej praktyki**, zgodnie z którą przy budowlach ochronnych oraz miejscach doraźnego schronienia właściwość projektanta ustala się każdorazowo:

- według rodzaju obiektu budowlanego oraz
- według zakresu projektowanych rozwiązań technicznych, z pełnym poszanowaniem ustawowych kompetencji specjalności konstrukcyjno-budowlanej, specjalności inżynieryjnych oraz specjalności instalacyjnych.

Wykładnia ta jest zgodna zarówno z literalnym brzmieniem powołanych ustaw, jak i z techniczną naturą budowli ochronnych. W praktyce oznacza ona również, że **rzeczywisty i niezbędny udział członków PIIB w projektowaniu budowli ochronnych nie może być pomijany**.

Polska Izba Inżynierów Budownictwa pozostaje do dyspozycji organów w zakresie dalszych konsultacji oraz wspólnego wypracowania szczegółowych wytycznych stosowania przepisów dotyczących budowli ochronnych i miejsc doraźnego schronienia.

Z poważaniem
Mariusz Dobrzeński

Prezes Krajowej Rady PIIB
(dokument podpisany elektronicznie)